

Verslag Leve ICE! 2023

Korte intro: 3 zinnen: wat is Leve ICE?

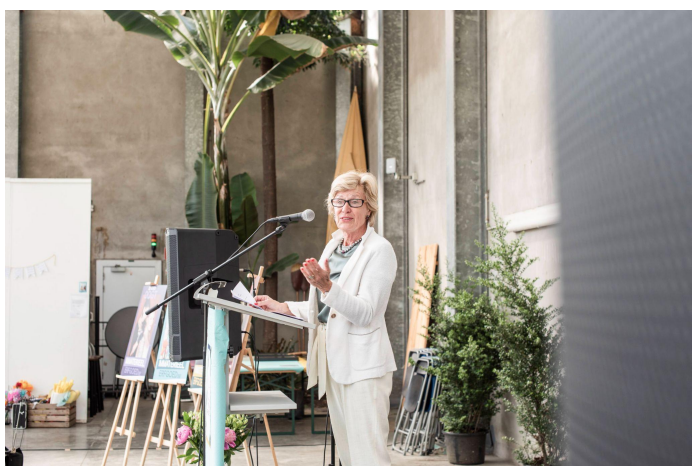

Dit jaar vond Leve immaterieel erfgoed! plaats aan het **Gents Universiteitsmuseum**. In de **Plantentuin** staat het prachtige Palmarium, dat onze uitvalsbasis was voor een prachtige dag vol kennisuitwisseling en beleving van immaterieel erfgoed.

Vanaf 9 uur stroomden de erfgoedgemeenschappen, collega's uit de erfgoedsector en andere liefhebbers toe.

Met belgerinkel en luide stem kondigden de **Belleman en Bellevrouw uit Oudenaarde** officieel de start van de dag aan.

Anne De Paep opende de dag. Als recent aangetreden **voorzitter van de Vlaamse Unesco Commissie** is ze verheugd om in 2023 niet alleen het 20-jarige bestaan van deze Unesco Commissie te vieren, maar ook het jubileum van de *Unesco 2003 Conventie voor het borgen van immaterieel cultureel erfgoed* waarin Vlaanderen van meet af bijzonder actief is. Niet alleen deze Leve immaterieel erfgoed!-dag maakt deel uit van het feestprogramma, het hele jaar door wordt gevierd. Tijdens de Unesco-trefdag werd een netwerk van Unesco erkend immaterieel erfgoed gelanceerd, er wordt actief meegewerkt aan de internationale Wiki loves living heritage campagne, en zoveel méér. Ze hoopt ook komende 20 jaar nog meer stappen te nemen in het borgen van immaterieel erfgoed samen met Unesco en vele partners in Vlaanderen en wereldwijd.

Ook **Minister van Cultuur Jan Jambon** was aanwezig. Hij zette de Werkplaats in de spreekwoordelijke bloemen: voor de belangrijke rol in het ontwikkelen van een netwerk in Vlaanderen en in het bijeenbrengen van mensen, zoals op deze dag. Steeds meer mensen kennen immaterieel erfgoed. Ook in het *Canon van Vlaanderen* staan voorbeelden van immaterieel erfgoed allebei met een Unesco erkenning. Unesco is symbolisch belangrijk en daar staat de minister ook graag even bij stil. Vlaanderen bouwde een sterk beleid en instrumenten rond immaterieel erfgoed uit, en er is grote expertise op het terrein die ook internationaal wordt geconsulteerd (zoals in de Unesco Evaluation Body die de dossiers adviseert). In 2023 wacht Vlaanderen ook op nieuws van Unesco. De Geelse gezinsverpleging en een multinationaal dossier rond 'traditional irrigation' in Europa (hierbij is ook de praktijk van de vloeiveiden - 'het Witteren' - uit Vlaanderen mee aan boord). Eindigen deed Jambon met lof toe te kennen aan een aantal erfgoedgemeenschappen.

Hierna werden de nieuw erkende praktijken op de Inventaris Vlaanderen en de inspirerende voorbeeldpraktijken op het Register in de bloemetjes gezet.

Sophie Muyllaert, beleidsmedewerker immaterieel erfgoed van het Departement Cultuur, Jeugd en Media maakte, alle aanwezigen nog beknopt wegwijs in de verschillende instrumenten van het Vlaamse beleid:

- [de Inventaris Vlaanderen van het immaterieel cultureel erfgoed](#)
- [Het Register van inspirerende voorbeelden rond het borgen van immaterieel erfgoed.](#)

Enkele maanden geleden werden de **Sint-Antoniusvieringen** erkend op de Inventaris Vlaanderen. Jaarlijks wordt rond 17 januari 'Toontje met het varken' gevierd. Die bijnaam kreeg Sint-Antonius, patroonheilige van de varkens, varkenshoeders en slaggers, al in de middeleeuwen. Ook vandaag wordt de heilige nog in tal van Vlaamse dorpen gevierd! Ze besloten samen te werken rond deze gedeelde traditie!

Een varken kwam er niet aan te pas op 3 juni - dat bleek wat te omslachtig. Maar de trotse voortrekker van dit traject, Jan Aerts, was er wél en werd door de minister-president namens de hele erfgoedgemeenschap in de bloemetjes gezet.

Met zijn zowat 1500 inwoners brengt **Hakendover** elk jaar een veelvoud aan pelgrims, toeschouwers én paarden op de been voor de eeuwenoude paardenprocessie die er op Paasmaandag door de straten trekt. Een paard hadden ze niet mee, maar met de jubileumvlag onder de arm, vertelden de aanwezige bezielers van de processie over de legende die ten grondslag ligt van het hele gebeuren. Wat vroeger een religieuze bedevaart was, groeide door de jaren heen tot een breed volks, cultureel gebeuren waarbij iedereen welkom is. Zij kregen in 2022 een erkenning op de Inventaris.

Precies tien jaar na de oprichting van **vzw Kempens Hoen** krijgt de organisatie een plekje toegekend op het *Register van inspirerende voorbeelden rond het borgen van immaterieel erfgoed*.

Voor voorzitter Maarten Jacobs geen kwestie van kip of ei: de herintroductie van de ambachtelijke kweek van dit kippenras, de culinaire en gemeenschapsvormende activiteiten die ze er rond opzetten het voorbije decennium, begonnen simpelweg met een ei, veel curiositeit en nog veel meer enthousiaste vrijwillige inzet! Dat verdient een pluim!

Dankzij het **Airbag Festival** is Brugge tweejaarlijks de metropool van de accordeonmuziek.

Airbag is een feest van muzikale genres, repertoire en tradities uit alle windstreken waarin de liefde voor accordeonmuziek de rode draad vormt.

Elke editie kent een verrassend podium - in de spiegel tent, de tuin van het Volkskundemuseum of de stadsschouwburg en allerlei andere plekken in de stad. Het initiatief werkte doorheen de jaren zo aanstekelijk dat er een heuse community rond groeide, en ook de interesse om het instrument te leren volop opflakkerde.

Hilke Arijs, hier vandaag met twee petjes op - beleidscoördinator erfgoedcel Pajottenland en Zennevallei, én corsobouwer - nam de bloemen in ontvangst voor het **Bloemencorso van Ternat**.

Jong geleerd, is oud gedaan en dat is exact hoe de corsobouwers, samen met de erfgoedcel en lokaal bestuur, het project 'Buurten met erfgoed' hebben aangepakt! Kleuters uit de derde kleuterklas uit GO Horizon Ternat namen deel aan de stoet op hun fietsjes die ze zelf met bloemen hadden versierd.

"Door samen iets bouwen bloeit bij iedereen die

meehelpt - kinderen en mensen van alle leeftijden - een mooie band. Vele kinderen kwamen voor het eerst met elkaar in contact, ook al woonden ze in dezelfde wijk. Het is mooi om te zien hoe zij ook uitkijken naar volgend jaar!"

Sergio Servellón, directeur van het **Felix Art & Eco Museum**, nam uit naam van de organisatie, en de tientallen vrijwilligers (die er zich dag in dag uit voor inzetten) bloemen in ontvangst van de Minister.

Samen met een ereplek op het Register: voor hun inzet rond het integreren van immaterieel-erfgoedwerk in wat ooit een monografisch kunstmuseum was. Geïnspireerd door het oeuvre, de woonplek en het leven van schilder-boer Felix De Boeck weet het museum de meest uiteenlopende omwonenden en geïnteresseerden samen te brengen en te engageren in de zorg voor immaterieel erfgoed dat raakt aan kennis van de natuur en ambachtelijke vaardigheden, zoals bijvoorbeeld een boomgaard en bakoven die voor het publiek worden opengesteld.

De **Bûmplanters** zetten met '[La Fidélité Future](#)' in op de vergroening en verfruiting van de regio rond Brussel. Thomas Matei plant, samen met eigenaren en geïnteresseerden in tuinen, parken, speeltuinen, bedrijfsterreinen en moestuinen fruitbomen en leert aan iedereen die wil de kneepjes van het fruitteeltvak.

Of: hoe 'pomologie' voor meer biodiversiteit en een hogere levenskwaliteit in een verstedelijkte omgeving zorgt!

Het Vlaams-Nederlands grenspark Kempen-Broek is een verrassend gevarieerd natuurgebied waar 47 watermolens en windmolens draaien en malen.

Molennetwerk KempenBroek vzw is in 2015 ontstaan als vrijwilligersorganisatie rond dit molenerfgoed.

Enkel als het ambacht van vrijwillig molenaar in dit natuurgebied blijft doorleven, kan ook alle andere erfgoed van de molens en het landschap overleven, zo zegt de voorzitter van het Molennetwerk: "Want een molen die stilvalt, is enkele jaren later alleen nog een ruïne". Deze kranige trekkers van het Molennetwerk vielen op het podium in de bloemen voor hun onverdroten inzet, maar deden er meteen ook een indringende oproep bij naar nieuw jong bloed om molenaar te worden!

Ook **Jorijn Neyrinck, coördinator van Werkplaats immaterieel erfgoed**, ging dieper in op het feestjaar. Want, we zetten in Vlaanderen al vele jaren in op de zorg voor immaterieel erfgoed: registreren, borgen, soms zelfs redden van verdwijnende praktijken. Maar één ding doen we te weinig en dat is... vieren!

Het 20-jarig bestaan van de Unesco conventie voor immaterieel erfgoed is natuurlijk een goede aanleiding. Daarover lees je alles op [deze pagina](#).

Ook collega Kato, die Leve immaterieel erfgoed! organiseert, werd in de bloemetjes gezet.

Zij gaf het startschot van de **immaterieel-erfgoedcampagne 'Zo Goed voelt immaterieel erfgoed'**, door een poster mee te brengen voor de minister.

Deze campagne wil het begrip immaterieel erfgoed bekend maken bij het brede publiek. Als motto voor de campagne werd gekozen voor "zo goed voelt immaterieel erfgoed". Want immaterieel erfgoed leeft in de hoofden en handen van mensen. Het beleven ervan, doe je met al je zintuigen.

De posters zijn doorheen de zomer te spotten in verschillende stations en aan de ramen van erfgoedgemeenschappen.

Wim Claeys en zijn kinderkoor Stemband sloten de ochtend feestelijk af door het zingen van Gentse liedjes.

In de **sessie 'zo goed voelt immaterieel erfgoed'** hoorden we van **Maarten Jacobs** ([Kempens Hoen](#)), **Sergio Servellón** ([FeliX Art & Eco Museum](#)) en **Thomas Matei** ([Bûimplanters](#)) hoe belangrijk **samenwerking** is om immaterieel erfgoed van toekomst te verzekeren. Samenwerking: met andere organisaties en maatschappelijke actoren, binnen en buiten de erfgoedsector, in binnen- én buitenland, en vooral: vaak ook met heel veel gepassioneerd engagement van vrijwilligers.

Ze vertelden hoe immaterieel erfgoed mensen en organisaties samen weet te brengen rond datgene wat ze koesteren en hoe nieuwe inzichten essentieel zijn voor de toekomstbestendigheid van dit erfgoed.

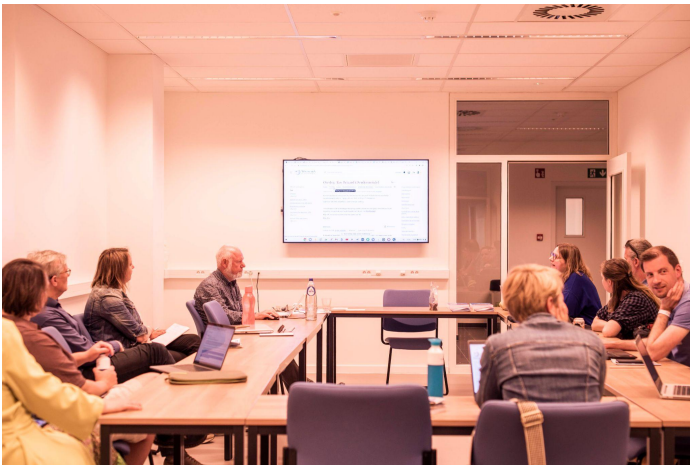
En in de interactie tussen sprekers en publiek zagen we het voor onze neus gebeuren: laagdrempelige en feestelijke ontmoeting zorgt voor nieuwe ideeën, synergieën en energie voor het borgen van immaterieel erfgoed!

In de **sessie 'zo goed ruikt immaterieel erfgoed'** gaven **Adrien Saverwyns** en **Jos De Wael** van de [Floralien Gent](#), en **Hilke Arijs** van [Bloemencorso Ternat](#) inzicht in hoe de gemeenschappen rond deze tradities verbonden blijven en samenwerken tijdens niet alleen de drukke momenten waarop de praktijken plaatsvinden, maar ook tijdens de 'komkommerperiodes'. Van inzetten op samenwerking met lagere scholen om zo 'de jeugd mee te krijgen', het schrijven van Wikipediapagina's, tot het oprichten van een grote community bij een traditie die maar om de 4 jaar plaatsvindt: het geurde inspiratie!

De vragen van het publiek leidden tot ideeën voor de sprekers: wie weet vinden we wel een 'community-standje' terug op de volgende editie van de Floralien Gent?

De **sessie 'Zo goed klinkt immaterieel erfgoed'** ging in dit geval over **het sappige Gents**, dat in zijn volle rijkdom van het straattoneel verdwenen is, maar op de scène levend gehouden wordt. Wim De Wispelaere van Koninklijk Poppentoneel Festival (links) en Dieter Vanoutrive van vzw Poppentheater Pedrolino (rechts) vertegenwoordigen de **Gentse Pierkes**. Poppenspelers onder elkaar en poppenspelers met het publiek discussiëren al wel eens over uitspraken, of wisselen zegswijzen uit. **Wim Claeys** bereikt kinderen met zijn **Stemband**. Het Gentse lied wordt zo doorgegeven aan de volgende generatie (of toch alvast de kindvriendelijke liederen), los van de schotten die er tussen de verschillende repertoires, genres en zangers bestaan. Er is toekomst voor het Gentse lied, maar dat staat los van de toekomst van het Gents dat hij als thuistaal spreekt en aan zijn kinderen doorgeeft. Niet alleen praktijkbeoefenaars spelen hun rol in het Gents, ook de Gentse Erfgoedcel doet haar duit in het zakje. Jo Van Herreweghe en Annie Lens vertellen over hoe De Week van het Gents sterkhouders ondersteunt en eigen activiteiten opzet. De komende twee jaar wordt ingezet op de spreidstand tussen nostalgisch terugblikken naar een prachtig, beeldrijk dialect dat nog dagelijks gesproken wordt door een minderheid en het verkennen van de wijd gedragen jongerentaal van vandaag.

In het kader van **Wiki Loves Living Heritage** kwam Geert Van Pamel van Wikimedia Belgium een sessie Wiki voor beginners geven.

De aanwezige Unesco-elementen gingen aan de slag met hun **Wikipedia-pagina** en vuurden hun vragen op Geert af. Na de sessie voelden we ons allemaal iets minder beginner. Een boeiend startpunt om méér immaterieel erfgoed te zien opduiken in de online wiki platforms in de toekomst.

Over de middag werd een échte **immaterieel-erfgoedlunch** voorzien. **Frietjes** natuurlijk! Friturist Eddie Coormans (wiens arm je ook kan zien op de “Zo goed smaakt immaterieel erfgoed”-poster), kwam samen met zijn vrouw Josée Van Den Broeck en vriend Jim Kempenaers om honderden porties frietjes te bakken. Die aten we uiteraard uit een tipzak met een goede *klodder* mayonaisse.

Eddie gaf ook [een interview over de frietkotchuur](#), het belang van de Unesco-erkenning en de evolutie van de praktijk.

In de namiddag kon je proeven van allerlei immaterieel-erfgoedpraktijken.

Zo was de **Antwerpse Katapultclub** van de partij. Zij zetten hun 14 meter lange katapultbaan op, en gaven een initiatie katapultschieten. Het leek makkelijker dan het was om raak te schieten.

Immaterieel erfgoed is er voor jong en oud! De kinderen leerden **strandbloemen** maken van crêpepapier.

Zelf ook uitproberen? De instructies vind je [hier](#).

Als keramist leerde Cathy Descamps van Margot Billiet tijdens een meester-leerlingtraject om **herhalende patronen** toe te passen op **keramische tegels**. Ze toonde haar kleurenpalet dat ze ontwikkelde en legde uit hoe ze werk gaat om een patroon steeds te laten terugkeren in een ontwerp.

Erfgoedcel Brugge maakte hier in het verleden al [een video](#) over.

TattooTanne kwam meer uitleg geven over het ambacht van het tatoeëren. Samen met Vanessa (ook op de foto) is Tanne het boegbeeld van “Zo goed oogt immaterieel erfgoed”. Ze vertelt hier waarom ze het belangrijk vindt om boegbeeld te zijn.

Op dit standje kon je ook een *plaktatoeage* laten zetten in thema van de campagne: een tipzak frietjes, (strand)bloemen, tatoeage (een meta-tattoo dus) of bellen (van de [klokkenluiders](#)).

Ook Herita was aanwezig in kader van **Open Monumentendag**. Dit jaar wordt op 10 september de link gelegd tussen immaterieel en onroerend erfgoed met het thema “Met hart en ziel”.

Wie het nog niet warm genoeg had, kon tussendoor genieten van een **heerlijke saunabeurt in Finse stijl**. De Frans-Finse Brusselaar Anna Clarac verplaatste haar mobiele sauna van de hoofdstad naar het GUM.

De saunacultuur uit Finland blijkt toch heel wat anders te zijn dan hier in België. Het is een plek waar je wekelijks afspreekt met vrienden, een sociale plek waar je niet neerligt, maar gewoon zit.

Hoe maak je werk van een sterk traject waarin je de kneepjes van immaterieel erfgoed doorgeeft? In 2023 loopt er opnieuw een Vlaamse oproep voor beurzen voor **meester-leerlingtrajecten** in het doorgeven van vakmanschap.

In een kort vormingsmoment maakte Jorijn Neyrinck geïnteresseerden wegwijs en gaf tips hoe een stevig leertraject en aanvraagdossier uit te werken.

Ook interesse? Raadpleeg hier de [presentatie](#) en hier de [Handreiking](#) waarin alle informatie ook mooi uitgeschreven staat om je hierbij op weg te helpen.

Werkplaats immaterieel erfgoed zag dat het goed was!

Lang leve immaterieel erfgoed!

© Femke den Hollander i.o.v. Werkplaats immaterieel erfgoed